

Osztatlan tanárképzés
Pedagógiai-pszichológiai komplex szigorlati témakörök
(2019)

1. A tanítás stratégiái.

A tanítási stratégia értelmezése. Prezentációs tanítási stratégia módszerei: előadás, kérdezés, szemléltetés, a tanulók kiselőadásai. Az optimalizációs stratégiák: programozott oktatás, mastery learning, feladatrendszeres oktatás. Együttműködésen alapuló tanítási stratégia módszerei: kooperatív tanulás, tanítási dráma, projektmódszer.

Irodalom:

- Gaál Gabriella - Jászi Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/ 1. modul 3. lecke
- Falus Iván (2003): Az oktatás stratégiái és módszerei. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 243-293. p.
- Knausz Imre (2001): *A tanítás mestersége*. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. 57-107. p. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>
- Tóth László (2000): *Pszichológia a tanításban*. 16. fejezet: Tanulási modellek. Debrecen: Pedellus Tankönyvkiadó, 301-318. p.
- Dr. Hanák Zsuzsanna - Dr. Szebeni Rita - Dorner László: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei*:5.3.4. Iskolai csoport, 68-71 o. http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/12-tanari-tevekenyseg_55e9c5e15a508.pdf

2. A tanulási-tanítási folyamat tervezése és az oktatás szervezeti formái, szervezési módjai.

A tanár tervező munkája. A zárt és a nyílt oktatás sajátosságai. Részvétel a helyi tanterv kialakításában. Tanmenet készítése. A tematikus, az epocha és a projektterv. A tanítási óra tervezése. A tanulás extramurális és intramurális szervezeti formái. A tanítási-tanulási folyamat munkaformái: frontális, csoport, pár és egyéni munka.

Irodalom:

- Gaál Gabriella - Jászi Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/ 1. modul 2-3 lecke
- Kotschy Beáta (2003): Az iskolai oktatómunka tervezése. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 469-486. p.
- Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária (2000): *Pedagógiai tervezés*. Pécs: Comenius Bt.
- M. Nádasi Mária (2003): Az oktatás szervezési módjai. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 361-385. p.
- Knausz Imre (2001): *A tanítás mestersége*. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. 108-130. p. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>
- Hanák Zsuzsanna - Szebeni Rita - Dorner László: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei*:5.3.4. Iskolai csoport,68- 71 o. http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/12-tanari-tevekenyseg_55e9c5e15a508.pdf

3. A pedagógiai értékelés folyamata, formái, eszközei.

A pedagógiai értékelés fogalma, filozófiai, dimenziói. Az értékelés folyamata. Az ellenőrzés. Az értékelés funkciói, szintjei. Az értékelés típusai, a csoportosítás lehetőségei. Kvantitatív és kvalitatív értékelési formák. A fejlesztő értékelés.

Irodalom:

- Gaál Gabriella - Jászi Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/ 1. modul 4. lecke
- Golnhofer Erzsébet (2003): A pedagógiai értékelés. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 385-416. p.
- Lénárd Sándor – Rapos Nóra (2009): *Fejlesztő értékelés*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Báthory Zoltán (2000): A pedagógiai értékelés. In.: Uő.: *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanuláselmélet vázlatja*. Budapest: OKKER Oktatási Kiadó. VII. fejezet. 223-280. p.
- Knausz Imre (2001): A tanítás mestersége. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. 130-142. p. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>

4. Alternativitás az oktatásban, iskolapéldák

A reformpedagógia meghatározása, szakaszai, jellemzői, képviselői. Az alternatív iskola értelmezése. Az alternatív pedagógiai gondolkodás és oktatás jellemzői egy választott alternatív iskola példáján (nevelési koncepció, tanterv, szervezési, didaktikai vonatkozások.)

Irodalom:

- Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/ 2. modul 8-9. lecke
- Brezsnaynszky László (2004): Alternatívok és alternatívák. Az alternatív iskolák értelmezéséhez. *Új Pedagógiai Szemle* 2004/6. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00082/2004-06-ta-Brezsnaynszky-Alternativok.html>
- Falus Iván (szerk.) (2006): *Miért jó egy alternatív iskola?* Budapest: Gondolat. ISBN: 9639610445
- Klein Sándor – Soponyai Dóra (2011): *A tanulás szabadsága Magyarországon. Alternatív pedagógiai irányzatok, iskolák, tanárok, tantárgyak*. Budapest: EDGE 2000 Kiadó. ISBN: 9789639760158
- Németh András – Skiera, Ehrenhardt (2003): *Reformpedagógia és az iskola reformja*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. ISBN: 9789631940923

5. Multikulturális nevelés, multikulturális iskola

A multikulturális nevelés fogalma, keletkezése, irányultsága és dimenziói. Multikulturális nevelés és oktatási szükségletek. A multikulturális iskola sajátosságai és a multikulturális nevelést folytató pedagógus. A kívánatos tanári attitűd.

Irodalom:

- Knausz Imre (2001): A tanítás mestersége. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. 92-95. p. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>
- Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/ 3. modul 12. lecke
- Torgyik Judit (2008): Multikulturális nevelés, interkulturális tartalmak. In: Torgyik Judit (szerk.): *Multikulturális tartalmak a pedagógiában*. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 9-24. p.

6. A megismerő funkciók fejlődési jellemzői és a tanítás-tanulás folyamatában játszott szerepük

A kognitív fejlődés főbb elméletei: az univerzális - konstruktivista megközelítés, Piaget, Brunner nézetei a fejlődésről. A kognitív funkciók (emlékezet, figyelem, gondolkodás, tanulás) fejlődési

jellemzői a különböző életkori szakaszokban, kiemelten a prepubertás- és pubertáskorra vonatkozóan. Az iskolai oktatás kognitív hatásai, tanulási képességek, intelligencia.

Irodalom:

- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai*. http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
3.2.4. A figyelem, 49-52 o.
4.2.1. Az emlékezet, 4.2.2. Az emlékezet modelljei, 4.2.3. A rövid távú memória és a munkamemória, 4.2.4 Az emlékezeti konszolidáció, 4.2.5. Explicit és implicit memória (a deklaratív és a procedurális emlékezet), 57-66 o.
5.1.1. A gondolkodás fogalma, 5.1.2. A fogalmi gondolkodás, 5.1.3. A fogalmi kategorizáció, 5.1.4. Logikai gondolkodás, 5.1.5. A problémamegoldó gondolkodás, 5.1.6. A tanulás fogalma, 5.1.8. Klasszikus kondicionálás, 5.1.9. Operáns kondicionálás, 5.1.10. A klasszikus és az operáns kondicionálás közös jelenségei, 5.1.11. Az intelligencia fogalma, 5.1.12. Általános intelligencia versus különálló képességek, 5.1.13. Öröklés és környezet, 5.1.14. Az intelligencia mérése, 74-92 o.
9.2.6. A csecsemőkor, 9.2.8. Az óvodáskor, 157-170 o.
10.2.3. A kisiskoláskorban bekövetkező pszichológiai változások, 177-183 o.
11.1.5. A serdülőkor pszichológiai változásai, 195 o.
- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslektan_55e9c641bc478.pdf
6.2.4. A tanulás fejlődése és a fejlesztés feladatai a különböző életkori szakaszokban, 106-108. o.

7. A prepubertás és a pubertás életkori sajátosságai, ezen sajátosságok befolyása az iskolai munkára

A prepubertás és pubertás fontos testi és pszichés változásai. Az identitás fogalma, az identitás kialakulása. A társas kapcsolatok jellegzetességei. Az érzelmi-akarati élet sajátosságai. Gondolkodási (formális műveletek szakasza), tanulási és motivációs jellegzetességek prepubertás és pubertás korban, ezek iskolai munkára való hatása.

Irodalom:

- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
11. A személyiségfejlődés folyamata, pszichikus sajátosságok a serdülőkorban, 188-204. o.

8. Interperszonális kapcsolatok az iskolában, az ezeket befolyásoló pszichológiai tényezők.

Interperszonális kapcsolatok és interperszonális viszonyok az iskolában (kortárskapcsolatok, tanár-diák viszony). Személypercepció elméletei, személypercepció torzítások, Pygmalion-effektus jelenségei. Társas serkentés és gátlás, együttműködés és versengés. A konfliktus fogalma, az iskolai konfliktusok. A pedagógus szerepe a konfliktusok kezelésében. Agresszió az iskolában (az agresszió elméletei, okai és megszüntetési lehetőségei).

Irodalom:

- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
6. A pedagóguspálya jellegzetes konfliktusai, konfliktuskezelés a gyakorlatban, 77-91 o.
9.2.2. Miért nehéz a megismerés – avagy a személypercepció problematikája, 128-130. o.
- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslektan_55e9c641bc478.pdf
3.2.1. Személypercepció, 34-43 o.

4. Az iskola társas világa 54-80 o.

- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest.350-365
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch18s07.html
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch18s08.html
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch18s09.html
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch18s12.html
- Tóth László (é.n.): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.177-187 o

9. A tanulók motiválásának pszichológiai alapjai

A motiváció általános pszichológiai alapjai (szükséglet, drive). Motivációs elméletek. A humán-specifikus motívumok jellemzői, nézőpontok a motiváció értelmezésében. Intrinsic, extrinsic motiváció. Az iskolai motiválás nézetei (behaviorista, kognitív, humanisztikus felfogás). A teljesítményigény fogalma, az igényszint hatása az iskolai teljesítményre.

Irodalom:

- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
6.2.1. A motiváció alapfogalmai, 6.2.2. A motiváció biológiai alapjai, 6.2.3. Motivációelméletek, 6.2.4. A drive-ok és motívumok csoportosítása, 6.2.5. A humán-specifikus motiváció, 6.2.6. Motívumok hierarchiája, 99-107. o.
- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslektan_55e9c641bc478.pdf
5.2.3. Tanulási motiváció, 86-88 o.
6.2.5. A tanulási motiváció,108-110 o.
- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest.169-192
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch10.html
- Tóth László (é.n.): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.155-175 o

10. Társas normák, attitűdök, előítéletek, sztereotípiák jelentkezése az iskolában, befolyásolásuk lehetőségei

A társas norma, attitűd, sztereotípia és előítélet fogalma, összetevői, megváltoztatásuk lehetőségei. Előítéletek az iskolai környezetben. A pedagógus felelőssége a normaalakításban, az előítéletek megszüntetésében.

Irodalom:

- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslektan_55e9c641bc478.pdf
3.2.2. Attitűd, 3.2.3. Sztereotípia, 3.2.4. Előítélet, 43.52 o.

11. A tanulásra vonatkozó pszichológiai nézetek. Tudás, tanulás és tanítás viszonyrendszere a didaktikai megközelítésekben.

A tudás mint ismeret és művelet. Deklaratív, procedurális és szituatív tudás. A tanulás és tanítás fogalmi értelmezése a didaktikai megközelítésekben (Nagy Sándor, Báthory Zoltán, Nahalka István). A konstruktivista pedagógia tudás- és tanulásfelfogása (Nahalka). Tanári szerepek

értelmezései a tanulási folyamatban. Az iskolai tanulás általános pszichológiai alapjai. Tanuláselméletek.

Irodalom:

- Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák - különbségek*. Egy differenciális tanításelmélet vázlatja. Budapest: OKKER, 19-72. p.
- Gaál Gabriella - Jászi Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/ 1. modul 2-3. lecke
- Knausz Imre (2001): *A tanítás mestersége*. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. 11-19. p. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>
- Nagy Sándor (1997): *Az oktatás folyamata és módszerei*. Mogyoród: Volos Kiadó, 16-23; 68-83. p.
- Nahalka István (2003): *A tanulás*. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 104-136. p.
- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
5.1.6. A tanulás fogalma, 5.1.8. Klasszikus kondicionálás, 5.1.9. Operáns kondicionálás, 5.1.10. A klasszikus és az operáns kondicionálás közös jelenségei, 82-88 o.
- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslelektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslelektan_55e9c641bc478.pdf
5.2.1. A tanulás, mint információfeldolgozás, 5.2.2. Komplex tanulás szerepe a tudás megszerzésében, 5.2.4. A metakogníció szerepe a tanulásban, 5.2.6. Élethosszig tartó tanulás, 82-86, 88-93, 95-97 o.
6.2.1. Az önálló tanulás kialakításának főbb módszertani területei, 6.2.2. Az indirekt – közvetett – tanulásmódszertani fejlesztés fő feladatai, 6.2.3. A direkt – közvetlen – tanulásmódszertani fejlesztés fő feladatai, 100-106. o.
7. Tanulás stílus, tanulási stratégiák, 112-124 o.
- Tóth László (é.n.): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen. 98-154 o

12. A gyermekkép változásai és a személyiség fejlődésére vonatkozó főbb nézetek

A gyermekkép és a gyermekszerepek változása a nevelés és oktatás tartalmi változásainak kontextusában (ókor, középkor, reneszánsz és humanizmus, újkor, XIX. sz.). A személyiség fejlődésére vonatkozó főbb pszichológiai nézetek (pszichoanalízis – Freud, Jung, Adler, Erikson; behaviourizmus; kognitív elméletek – Mischel, Piaget; humanisztikus nézőpont – Maslow, Rogers).

Irodalom:

- Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/ 2. modul 7. lecke
- Pukánszky Béla (2001): *A gyermekkor története*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2005): *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633895917 <http://mek.oszk.hu/01800/01893/html/>
- Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf
7.2.4. Freudi pszichoanalízis – a személyiség szerkezete I., 7.2.5. Freudi pszichoanalízis – a személyiség szerkezete II. 7.2.6. Freudi pszichoanalízis – a személyiség dinamikája 7.2.7. Freudi pszichoanalízis – a szorongás és az elhárító mechanizmusok 7.2.8. Freudi pszichoanalízis – néhány fontosabb elhárító mechanizmus 7.2.9. Behaviorizmus 7.2.10. A kognitív pszichológia 7.2.11. Mischel kognitív személyiségelmélete 7.2.12. Humanisztikus pszichológia 7.2.13. Rogers elmélete 120-133 o.

6.2.6. Motívumok hierarchiája 106-107 o.

8.2.5. Freud pszichoszexuális fejlődésmélete 8.2.6. Freud elméletének szakaszai 8.2.7. Erikson pszichoszociális fejlődésmélete 8.2.8. Erikson szakaszai 8.2.9. Piaget kognitív fejlődésmélete 8.2.10. A szenzomotoros szakasz (0-2 év) 8.2.11. A műveletek előtti szakasz (2-7 év) 8.2.12. Konkrét műveletek szakasza (7-11 év) 8.2.13. Formális műveletek szakasza (12 év-) 141-151 o.

13. A szocializáció, színterei, a pedagógus szerepe a szocializációban. A család és iskola relációja, az oktatás és a társadalmi mobilitás összefüggései

A család mint társadalmi intézmény. Család és szocializáció, a család szocializációs funkciói. A társadalmi státusz és az iskolázással kapcsolatos beállítódások különbségei. A nyelvi szocializáció és az iskolai sikeresség. Az oktatás szerepe az egyéni és a csoportos társadalmi mobilitásban. A szociális tanulás jellemzői, szocializációs zavarok. A humán-ökológiai modell.

Irodalom:

- Andor Mihály – Liskó Ilona (2000): *Iskolaválasztás és mobilitás*. Budapest: Iskolakultúra, 18-22; 166-169. p.
 - Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/ 3. modul 10. lecke
 - Nagy Mária – Keller Magdolna – Mogyorósi Zsolt – Tóth Tibor (2008): *A nevelés társadalmi alapjai*. Elektronikus tananyag. <http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html> 2. modul 5-6. és 7. lecke
 - Hanák Zsuzsanna - Szebeni Rita - Dorner László: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/12-tanari-tevekenyseg_55e9c5e15a508.pdf
- 9.2.3. Humánökológiai modell, 130-131 o.
- Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslélektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslelektan_55e9c641bc478.pdf 2. A szocializáció szerepe a tanuló személyiség-fejlődésében, 17-32 o.

14. Irányítás, fegyelmezés az osztályteremben. Tanórai szituációk

Vezetési stílusok (Lewin), nevelői attitűdök (Ranschburg) jellemzői és hatásaik. A tanórai szituációk, tanulás-szervezési formák és a hozzájuk kapcsolódó elvárt tanári irányítás. Jutalmazás és büntetés lehetőségei, hatásai az iskolában.

Irodalom:

- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest. 424-441. o. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch22s06.html
- Tóth László (é.n.): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen. 336.354 o.
- Ranschburg Jenő: cím nélkül http://weped.gportal.hu/portal/weped/upload/710292_1360842320_04141.pdf
-

15. Az oktatás funkciói, az oktatás expanziója és a tanítói-tanári szerepek változása

Az oktatás funkciói szociológiai szempontból. (Andorka Rudolf) Az oktatási rendszer funkcióleírása, az egyes funkciók főbb jellemzői. (Halász Gábor) Az oktatási expanzió fogalma, jellemzői és dialektikája. Az oktatási expanzió magyarázatai. A tanító és a tanár feladatai a századforduló, illetve az ezredforduló idején, korlátozott és kiterjedt feladatelvárás. Homogenizálódás. Tanárszerep és szerepkonfliktusok.

Irodalom:

- Andorka Rudolf (2006): *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, (Oktatás című fejezet). Elektronikus változat:
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevetes_a_szociologiaba/ch12s08.html/
- Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
- Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. Elektronikus tananyag.
http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/ 1. modul 3. lecke
- Nagy Mária – Keller Magdolna – Mogyorósi Zsolt – Tóth Tibor (2008): *A nevelés társadalmi alapjai*. Elektronikus tananyag.
<http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html> 1. modul 1-2. és 3. lecke
- Hanák Zsuzsanna - Szebeni Rita - Dorner László: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/12-tanari-tevekenyseg_55e9c5e15a508.pdf
4. Alapvető tanári készségek és azok fejlesztési lehetőségei 47-64 o.
- Tóth László (é.n.): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.336.354 o.

Irodalom:

Andor Mihály – Liskó Ilona (2000): *Iskolaválasztás és mobilitás*. Budapest: Iskolakultúra, 18-22; 166-169. p.

Andorka Rudolf (2006): *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó,
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevetes_a_szociologiaba/ch12s08.html/

Báthory Zoltán (2000): *A pedagógiai értékelés*. In.: Uő.: *Tanulók, iskolák – különbségek*. Egy differenciális tanulásemélet vázlata. Budapest: OKKER Oktatási Kiadó. VII. fejezet. 223-280. p.

Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák - különbségek*. Egy differenciális tanításemélet vázlata. Budapest: OKKER, 19-72. p.

Breznysnyánszky László (2004): *Alternatívok és alternatívák*. Az alternatív iskolák értelmezéséhez. Új Pedagógiai Szemle 2004/6. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00082/2004-06-ta-Breznysnyanszky-Alternativok.html>

Estefánné Varga Magdolna - Hatvani Andrea - Taskó Tünde: *A tanári tevékenység pszichológiai alapjai* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/14-tanari-tanuloi-szemlyiseg_55e9c696ebf28.pdf

Falus Iván (2003): *Az oktatás stratégiái és módszerei*. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 243-293. p.

Falus Iván (szerk.) (2006): *Miért jó egy alternatív iskola?* Budapest: Gondolat. ISBN: 9639610445

Gaál Gabriella - Jászi Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Elektronikus tananyag.
http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/

Golnhofer Erzsébet (2003): *A pedagógiai értékelés*. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): *Didaktika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 385-416. p.

Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

Hanák Zsuzsanna - Szebeni Rita - Dorner László: *Tanári-tanulói személyiség – és képességfejlesztés elméleti és módszertani lehetőségei* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/12-tanari-tevekenyseg_55e9c5e15a508.pdf

Héjja-Nagy Katalin - Dávid Mária - Mester Dolli: *Neveléslélektan – Egyéni bánásmód* http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/13-neveleslelektan_55e9c641bc478.pdf

Hunyady Györgyné – M. Nádas Mária (2000): *Pedagógiai tervezés*. Pécs: Comenius Bt.

Klein Sándor – Soponyai Dóra (2011): *A tanulás szabadsága Magyarországon*. Alternatív pedagógiai irányzatok, iskolák, tanárok, tantárgyak. Budapest: EDGE 2000 Kiadó. ISBN: 9789639760158

- Knausz Imre (2001): A tanítás mestersége. Egyetemi jegyzet. Soros Alapítvány. <http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>
- Kotschy Beáta (2003): Az iskolai oktatómunka tervezése. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): Didaktika. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 469-486. p.
- Lénárd Sándor – Rapos Nóra (2009): Fejlesztő értékelés. Budapest: Gondolat Kiadó.
- M. Nádasi Mária (2003): Az oktatás szervezési módjai. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): Didaktika. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 361-385. p.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2005): Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633895917 <http://mek.oszk.hu/01800/01893/html/>
- Mogyorósi Zsolt - Virág Irén (2015): Iskola a társadalomban - az iskola társadalma. Elektronikus tananyag. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/
- Nagy Mária – Keller Magdolna – Mogyorósi Zsolt – Tóth Tibor (2008): A nevelés társadalmi alapjai. Elektronikus tananyag. <http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html> 2. modul 5-6. és 7. lecke
- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris, Budapest. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/adatok.html
- Nagy Mária – Keller Magdolna – Mogyorósi Zsolt – Tóth Tibor (2008): A nevelés társadalmi alapjai. Elektronikus tananyag. <http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html>
- Nagy Sándor (1997): Az oktatás folyamata és módszerei. Mogyoród: Volos Kiadó, 16-23; 68-83. p.
- Nahalka István (2003): A tanulás. In.: Falus Iván (szerk.)(2003): Didaktika. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 104-136. p.
- Németh András – Skiera, Ehrenhardt (2003): Reformpedagógia és az iskola reformja. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. ISBN: 9789631940923
- Pukánszky Béla (2001): A gyermekkor története. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
- Ranschburg Jenő ? http://weped.gportal.hu/portal/weped/upload/710292_1360842320_04141.pdf
- Torgyik Judit (2008): Multikulturális nevelés, interkulturális tartalmak. In: Torgyik Judit (szerk.): Multikulturális tartalmak a pedagógiában. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 9-24. p.
- Tóth László (é.n.): Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.